

Aan het College van Bestuur

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk

SUR 1355/AM

Datum

8 april 2003

Onderwerp

Masteropleidingen

Geacht College,

Tijdens de meest recente universiteitsraadvergadering op 31 maart heeft de universiteitsraad nog een aantal opmerkingen en vragen voorgelegd aan het College van Bestuur betreffende de beoogde invoering van nieuwe masteropleidingen. De bijgevoegde brief bevat deze vragen en opmerkingen.

De Universiteitsraad verzoekt het College om een schriftelijke reactie op deze vragen en opmerkingen. Het liefst voor 10 mei, zodat dit onderwerp op de universiteitsraadvergadering van 19 mei geplaatst kan worden.

De universiteitsraad hecht veel waarde aan het volgen van het proces om te komen tot een goede besluitvorming over nieuwe masteropleidingen aan de TU/e en hoopt met deze brief daar ook een constructieve bijdrage aan te leveren.

Namens de Universiteitsraad,

Mw.dr. J.M.P. Moons

Voorzitter universiteitsraad TU/e.

Nieuwe Masteropleidingen

Met uw brief d.d. 24 maart 2003 (kenmerk CvB 2003/779) stuurde u ons voorstellen voor vier nieuwe (interfacultaire) masteropleidingen, te weten *Sustainable Energy Technology*, *Systems and Control*, *Embedded Systems* en *Information Security Technology*. U heeft daarbij aangegeven deze voorstellen t.z.t. bij de Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO) in te willen dienen met het oog op een formele start van de opleidingen per 1 september 2004. Verder meldt u, dat de betrokken faculteitsbesturen voornemens zijn de beoogde opleidingen al per 1 september 2003 te starten in de vorm van afstudeerrichtingen binnen bestaande masteropleidingen. Zoals u ook aangeeft in uw brief, dienen nieuwe masteropleidingen opgenomen te worden in het Bestuurs- en beheersreglement en heeft de Universiteitsraad daarbij instemmingsrecht. U heeft ons nu in de gelegenheid willen stellen opmerkingen te maken.

Allereerst valt op te merken, dat bij de verschillende voorstellen geen eenduidig format is gehanteerd. Dit gaat zelfs zo ver, dat in een voorstel wordt uitgegaan van studiepunten oude stijl, terwijl in de overige voorstellen ECTS-studiepunten worden vermeld. Meer eenduidigheid in opbouw en uitgangspunten zou het beoordelen van nieuwe mastervoorstellen vergemakkelijken.

Belangrijker dan de vorm is, dat er ook inhoudelijk nog een aantal zaken gemist worden. Om een goed oordeel over de voorgestelde masteropleidingen/-varianten te kunnen geven is naar onze mening op een aantal punten meer informatie nodig, moeten een aantal zaken verder uitgewerkt en een aantal vragen beantwoord worden. Daarover hebben wij tijdens de Universiteitsraadsvergadering van 31 maart jl. met u en twee betrokken decanen een eerste gedachtenwisseling gehad. Middels deze brief brengen we de toen besproken punten, voorzien van nadere toelichting, nogmaals onder uw aandacht en nodigen u uit te reageren.

Focusering

In uw brief d.d. 16 juli 2002 aan de faculteitsbesturen (CvB 2002/1962) wordt gesteld, dat een bijlage van die brief de criteria bevat waaraan voorstellen voor nieuwe masteropleidingen getoetst worden. Die bijlage noemt echter niet zozeer de *criteria* waaraan zulke voorstellen inhoudelijk getoetst zullen worden, maar meer de *onderdelen* die in voorstellen behandeld moeten worden. Uit de betreffende bijlage zijn wel een beperkt aantal inhoudelijke toetsingscriteria af te leiden:

- De voorgestelde nieuwe masteropleiding moet gestoeld worden op twee of meer bacheloropleidingen van de TU/e.
- Het wetenschaps-/ontwerpgebied waar de voorgestelde opleiding betrekking op heeft, moet reeds beoefend worden aan de TU/e.
- De beoogde masteropleiding zou betrokken moeten worden door ten minste vier leerstoelen/leerstoelgroepen.
- Het masterprogramma moet gerelateerd zijn aan een of meer onderzoeksscholen en gericht zijn op een aantal PhD- of ontwerpprogramma's.
- Na de opstartfase moet er een instroom van minimaal 25 studenten te realiseren zijn, zowel op korte als op lange termijn.

Op basis van slechts deze criteria is een goed focuseringsbeleid echter niet mogelijk. Daarvoor zijn meer criteria nodig; met name criteria die een nadere afbakening geven van de wetenschaps- en ontwerpgebieden

die voor een masteropleiding in aanmerking komen. Om die aanvullende criteria op te kunnen stellen zal er eerst duidelijkheid moeten zijn over het gewenste profiel van de TU/e. Als het profiel van de universiteit nog niet helder is, kan immers niet beoordeeld worden of de voorgestelde opleidingen in dat profiel passen.

Dat een plan op zich onderwijsinhoudelijk goed is voor een bepaald aan de TU/e beoefend wetenschaps-/ontwerpgebied, betekent niet automatisch, dat het ook een goed plan is voor de TU/e als geheel. Het versterken van het betreffende wetenschaps-/ontwerpgebied moet passen binnen het gewenste profiel van de TU/e. Of en hoe dat bepaald gaat worden is nog onduidelijk, maar het is in ieder geval noodzakelijk hier beleid voor te hebben om een 'wildgroei' aan opleidingen te voorkomen.

In de aan u gerichte brief van de PF d.d. 13 februari jl. (SUR/1314/pg) werd – namens de Universiteitsraad – gevraagd om een plan voor de toekomst van het opleidingsaanbod van de TU/e, waarin ook ingegaan zou moeten worden op de focusseringsstrategie en de afstemming en samenwerking tussen de drie TU's. Dat moest het mogelijk maken voorstellen voor nieuwe (master)opleidingen in een breder kader te plaatsen, zowel voor wat betreft de onderwijsstrategie als voor de organisatorische en financiële context. Zo'n plan wordt nog steeds erg gemist.

Effecten op de instroom bij andere opleidingen

In het stuk 'Invoering Bachelor-/Masterstructuur aan de TU/e', dat de Universiteitsraad met uw brief d.d. 26 februari 2002 ontving (CvB 2002/556), werden een aantal mogelijke criteria voor nieuwe masteropleidingen genoemd. Die criteria zijn grotendeels terug te vinden in eerdergenoemde bijlage van de brief aan de faculteitsbesturen d.d. 16 juli 2002 over criteria voor nieuwe masteropleidingen. Een interessant mogelijk criterium uit het stuk van 26 februari 2002 is daar echter niet terug te vinden, namelijk de vraag in welke mate de opleiding negatieve effecten zou kunnen hebben op de instroom bij andere opleidingen van de TU/e. Deze effecten zouden zo goed mogelijk ingeschat moeten worden om meegewogen te worden in de beoordeling van de plannen.

Financiële en organisatorische consequenties

In de plannen voor nieuwe masteropleidingen wordt gesteld, dat financiering via het huidige financiële model van de TU/e zal verlopen. Hoewel dat op zich wellicht goed mogelijk is, lijkt het op zijn minst noodzakelijk, dat er daarbij dan nog wel afspraken tussen de betrokken faculteiten moeten komen die de onderlinge verdeling van de via het huidige financiële model verkregen middelen regelen. Het lijkt onwaarschijnlijk, dat er bij nieuwe opleidingsconcepten over de grenzen van faculteiten heen, niet ook nagedacht moet worden over nieuwe financieringsconcepten over de grenzen van faculteiten heen. Een nadere uitwerking van de mate waarin interfacultaire opleidingen al dan niet in het huidige financiële model van de TU/e passen en welke aanvullende afspraken er gemaakt moeten worden is gewenst.

Verder valt op te merken, dat de financiële gevolgen in de vier plannen wel besproken worden, maar slechts in één plan gekwantificeerd worden. Een kwantitatief overzicht van de verwachte kosten en baten van de nieuwe opleidingen wordt gemist. De kosten voor voorlichting en studentenwerving zouden daarbij ook in kaart gebracht moeten worden; deze ontbreken nu nog in de plannen.

Engelstaligheid

Dat in de voorgestelde masterprogramma's veel gebruik wordt gemaakt van bestaande vakken is positief.

Zo wordt efficiënt omgegaan met beschikbare mensen en middelen. Daarbij lijkt er echter nog weinig rekening mee gehouden te zijn, dat veel van die bestaande vakken nu Nederlandstalig gegeven worden en als ze deel uit gaan maken van een Engelstalig masterprogramma omgezet zullen moeten worden in Engelstalige vakken. Dat zal tijd en geld kosten. Daarover is niets terug te vinden in de plannen.

Het anderstalig maken van bestaande vakken zal ook gevolgen hebben voor reeds bestaande opleidingen. Conform de Gedragscode buitenlandse talen TU/e dienen besluiten van faculteitsbesturen tot het verzorgen van onderwijs in het Engels opgenomen te worden in de betreffende onderwijs- en examenregelingen. Zoals ook in uw brief d.d. 26 november 2002 aan de Universiteitsraad (CvB 2002/3068) is bevestigd, hebben de faculteitsraden daar instemmingsrecht over. Voor de goede orde wordt hier vermeld, dat het dus zo kan zijn dat voor het mogelijk maken van de beoogde Engelstalige interfacultaire masteropleidingen ook instemming nodig is van faculteitsraden van andere faculteiten dan die waar een nieuw programma als opleidingsvariant wordt ondergebracht. Dat is het geval indien die faculteiten (nu nog Nederlandstalige) vakken verzorgen die onderdeel zouden moeten worden van een nieuw masterprogramma.

Medezeggenschap

Uit de toegezonden stukken wordt niet duidelijk in hoeverre betrokken faculteitsraden en opleidingscommissies tot nu toe geïnformeerd zijn over de plannen en hoe ze over de plannen denken. Zij zijn beter in staat dan de Universiteitsraad om de onderwijsinhoudelijke aspecten en wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van de afzonderlijke plannen te beoordelen. Hun inbreng is dan ook van grote waarde voor de Universiteitsraad.

In de Universiteitsraadsvergadering van 16 december 2002 werd u gevraagd om bij de verdere ontwikkeling van plannen voor interfacultaire masteropleidingen/-varianten ook na te denken over de wijze waarop medezeggenschap daarbij vorm zou krijgen. De nu voorliggende stukken bieden daar nog geen duidelijkheid over. Kan er een formele procedure komen waarin de rechten van faculteitsraden van niet-penvoerende faculteiten met betrekking tot onderwijs- en examenregelingen van interfacultaire opleidingen goed worden uitgewerkt?

Door beoogde nieuwe interfacultaire masteropleidingen voorlopig als variant van bestaande masteropleidingen te starten, hebben formeel alleen de faculteitsraden en opleidingscommissies waar die bestaande opleidingen onder vallen iets te zeggen over de start van de nieuwe opleiding. Zullen de faculteitsraden en opleidingscommissies van de andere bij de opleiding betrokken faculteiten ook op zijn minst gevraagd worden om advies uit te brengen over de nieuwe opleidingen/varianten?

Ingangseisen

Een ander punt dat nadere aandacht behoeft zijn de ingangseisen. Dat geldt zowel voor de situatie dat de masterprogramma's als afstudeervariant ondergebracht worden bij een bestaande opleiding, als de door u beoogde toekomstige situatie, waarin er sprake is van zelfstandige masteropleidingen. Dat mede in het licht van uw richtlijn aan de faculteitsbesturen d.d. 21 november 2002 over de doorstroom van bachelor naar master (CvB 2002/3202). Bij het ene plan wordt bijv. wel over verschillende instroommomenten in het jaar gesproken (aan het begin van ieder trimester) en in het andere niet. Verder is nog niet geheel duidelijk welke bachelors toegang krijgen tot de masters en aan welke (aanvullende) kwalificaties zij moeten voldoen. Niet in alle plannen wordt hier even duidelijk op ingegaan. In één plan wordt bovendien gezegd, dat 'top

level students' de focus voor de instroom zijn. Wat wordt daar precies mee bedoeld? Zijn er plannen om voor nieuwe masteropleidingen strenger te selecteren dan voor andere masteropleidingen van de TU/e?

Beroepsperspectieven

Tot slot willen wij u nogmaals wijzen op het belang van goede beroepsperspectieven voor nieuwe masteropleidingen. Als deze opleidingen te 'smal' zijn qua wetenschaps-/toepassingsgebied, kunnen de mogelijkheden van de afgestudeerden (te) beperkt worden. Het belang dat de universiteit bij sterke profilering door smallere masters zou kunnen hebben, mag niet op die manier ten koste gaan van de belangen van studenten. Dit zou een belangrijk punt van zorg moeten zijn bij verdere ontwikkeling en beoordeling van plannen voor nieuwe masters.

Vooralsnog hebben wij ons beperkt tot opmerkingen over nieuwe (interfacultaire) masteropleidingen binnen de TU/e. Zoals u tijdens de raadsvergadering van 31 maart jl. al heeft aangegeven, kunnen zich bij interuniversitaire masteropleidingen nog complexere vraagstukken voordoen, met name op gebieden als bekostiging en medezeggenschap.

Graag ontvangen wij voor de Universiteitsraadsvergadering van 19 mei a.s. een schriftelijke reactie met antwoorden op onze vragen en een verdere uitwerking van bovengenoemde punten.